

Tarım Ürünleri İhracatında Döviz Kuru ve Petrol Fiyatlarının Etkisi: Türkiye Örneği

*Effect of Exchange Rates and Oil Prices in Export of Agricultural
Products: The Example of Turkey*

Mehmet Akif GÜNDÜZ

KTO Karatay Üniversitesi
İşletme ve Yönetim Bilimleri Fakültesi,
Uluslararası Ticaret Bölümü
Konya, Türkiye
orcid.org/0000-0002-3884-1409
akif.gunduz@karatay.edu.tr

Salih KALAYCI

Bursa Teknik Üniversitesi
İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi,
Uluslararası Ticaret Bölümü
Bursa, Türkiye
orcid.org/0000-0001-9390-9093
salih.kalayci@btu.edu.tr

Bilge AFŞAR

KTO Karatay Üniversitesi
İşletme ve Yönetim Bilimleri Fakültesi,
Uluslararası Ticaret Bölümü
Konya, Türkiye
orcid.org/0000-0002-2891-7617
bilge.afsar@karatay.edu.tr

Özet

Tarımsal ürünler özellikle gelişmekte olan ülkeler için ödemeler dengesinde cari açığı telafi etmek için kullanılan en önemli ihracat çıktısı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda, akademik literatürde sıkça ele alınmış olan tarım ürünleri ve onu etkileyen faktörler çalışmada ele alınmıştır. Bağımlı değişken olarak tarımsal ürünler ve bağımsız değişkenler olarak döviz kuru ve petrol fiyatları belirlenmiştir. Bu çalışmada döviz kurunun yanında petrol fiyatlarının tarımsal ürünlere olan etkisini ölçmek için çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Veri seti aylık olarak Uluslararası Ticaret Merkezi (ITC) Trademap veri tabanından alınıp yapılmış olan tüm ekonometrik analizlerde kullanılmıştır. Ayrıca, değişkenler arası uzun vadeli ilişkiyi tespit etmek için Johansen eşbütünleşme testi kullanılmıştır. VAR analizi durağan çıktıktan sonra varyans ayrıştırması analizi ile etki tepki analizi hangi bağımsız değişkenin diğer bağımsız değişkene göre bağımlı değişkeni daha fazla etkilediğini tespit etmek için kullanılmıştır. Bu çalışmada yapılan tüm ampirik bulgulara göre gerek petrol fiyatları gerekse döviz kurları tarım ürünlerini etkilemiştir ve aralarında uzun vadeli ilişki vardır. Sonuç olarak, tarımsal ürünler, uluslararası arenada rekabetin artması için enerji kaynaklarının stratejik önemini ve gerekliliğini açıkça ortaya koymaktadır. Tarımsal üretimin petrol kaynakları ile arttırılması, tarımın ülke ekonomisi için stratejik üstünlüğünü arttırıcı bir

unsurdur. Dolayısıyla, petrol kaynakları bulunmayan tarımsal ürün ihracatçısı konumundaki ülkeler, petrole dayalı yakıtlar konusunda, tarımsal üretimi destekleyici sübvansiyon politikaları geliştirmelidir.

Anahtar Kelimeler: Bölgesel İktisat, Uluslararası İktisat, Uluslararası Ticaret, Tarım Ürünleri, Petrol Fiyatları, Döviz Kurları.

Abstract

Agricultural goods are so significant export output in order to compensate trade deficit in terms of balance of payments in developing countries. In this context, the impact of oil price and exchange rates on agricultural goods have been discussed in this paper. Agricultural good is determined as dependent variable and oil price and exchange rates are determined as independent variable. Multivariate regression test is implemented in order to reveal the effect of oil price and exchange rates on agricultural goods. Data are derived from International Trade Center as monthly and they all used in econometrical analysis. Besides, Johansen co-integration test is used to comprehend long-term relationship between relevant variables. After determining that the VAR analysis is stationary, both impulse response and variance decomposition analysis are implemented to reply which independent variable influences more the dependent variable comparing other independent variable. In this work, according to all empirical results, there is long-term relationship between variables and both oil price and exchange rates affect agricultural goods. To sum up, agricultural goods are essential by providing energy resources and its strategical importance to increase competition among international markets. The production of agricultural goods are so vital via petroleum resources which increases strategic advantage of its significance. Therefore, agricultural goods exporting countries should develop supportive policy for producing agricultural goods due to lack of petroleum resources.

Keywords: *Regional Economics, International Economics, International Trade, Agricultural Goods, Oil price and Exchange Rates.*